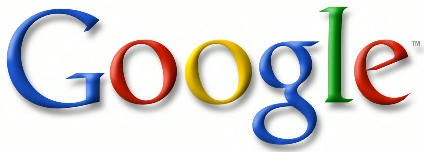

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

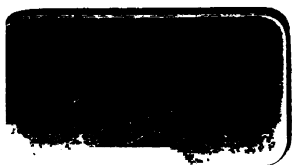
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

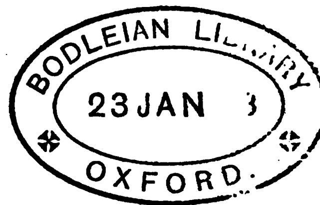

00095634X

HORATI METRA

DESCRIPSIT

GERH. HENR. MUELLER.

BODLEIAN LIBRARY
23 JAN
OXFORD

BERLIN.
WEIDMANNSCHE BUCHHANDLUNG.
1882.

No. 144. 1882.

295. h. 9.

Berlin, Druck von W. Büxenstein

LECTURIS.

Cum non invitus tertium programmatarius extitissem, aliis meis studiis aliquantum temporis omissis metra Horatiana in puerorum usum describenda suscepi. Nam praeter H. Schilleri libellum lingua Germanica compositum nullusdum mihi liber occurrit, quo poetae Romani metra ex R. Westphalii et W. Christii sententiis exposita sint, ut A. Kiessling triviales Horati commentarios absurdis ac falsis veterum metricorum commentis refertos esse queratur. Neque iniuria. Quae enim ad enarranda carminum metra attulerunt illi editores, neque legibus versuum logaoedicorum respondent et persaepe ita inter se confusa et intermixta sunt, ut vix magnum quod intersit discrimen inter metra pura, composita, mixta a pueris dignoscatur. Quicunque igitur meum opusculum legeris, me in puerorum usum scripsisse atque id potissimum egisse memento, ut poetae carmina quod ad formam eorum pertineat planius a pueris intellegantur. In quo labore praetermittere non potui, quin singulos antiquorum metricorum praecipue latinorum locos, quippe qui de poeta latino scripturus essem, citarem, non quo eos pueris usui fore crederem, sed quia eorum verba melius mihi ac brevius composita esse videbantur aut ad illustranda mea ipsius verba apta putabam.

HORATI METRA.

Habet enim metrorum inter se rati
summam in cognoscendo voluptatem.
Mar. Victorin. III, 1, 1.

UNIVERSA QUAEDAM DE RE METRICA PRAEMITTUNTUR.

Cum sint tria pedum genera, unum quod vocatur par, ***γένος ἴσον,*** alterum duplex sive duplum, ***γένος διπλάσιον***, tertium sesquialterum, ***γένος ἡμιόλιον***, Horatius duobus tantum prioribus in versibus componendis utitur, pari et duplo. Quae quidem genera inde paris, dupli, sesquialteri nomina ducunt, quod utraque pedis pars, quae a pede in cantus numeros ponendo vel tollendo positio sive thesis et sublatio sive arsis dicuntur*), temporum rationem parem aut duplam aut sesquialteram habet. Eorum generis paris sunt pedes quaternorum temporum, ***πόδες τετράσημοι***,

dactyli –́ / ⏑ ⏑, anapaesti ⏑ ⏑ / –́, spondei — / —;

dupli sunt pedes ternorum aut duplicata temporum ratione senorum pedum, ***πόδες τρίσημοι*** et ***ἑξάσημοι***,

trochaei –́ / ⏑, iambi ⏑ / –́, ionici vel a maiori — –́ ⏑ ⏑ vel a minori ⏑ ⏑ / –́ —;

sesquialteri sunt pedes quinorum pedum, ***πόδες πεντάσημοι***,

paeones –́ ⏑ / ⏑ ⏑, ⏑ –́ / ⏑ ⏑, ⏑ ⏑ / –́ ⏑, ⏑ ⏑ / ⏑ –́, cretici –́ ⏑ / —, bacchii –́ / — ⏑.

Fuerunt autem qui quartum quoque pedum genus supertertium sive sesquitertium constituerent, ***γένος ἐπίτριτον***, –́ ⏑ / –́ —; quod genus cum sit trochaicum, si veram eius rationem exegeris, hac aetate in generum numero non habetur. Pes dactylus pro metro, reliquorum pedes duo pro metro vel dipodia poni solent. Quae duorum pedum conexio Graece ***συζυγία,*** Latine coniugatio sive copula dicitur. Cf. Atil. Fortun. II, 4, 3. Martian. Capella § 979. Pedes, qui hanc certam partium rationem continent, appellantur rationales, ***πόδες ῥητοί***, quippe quorum ita sit temporibus definita ratio thesis et arsis, ut duo tempora duobus, ***λόγος ποδικὸς ἴσος,***

---

*) Adn. Arsis igitur ac thesis, quas Graeci dicunt, id est sublatio et positio, significant pedis motum. Est enim arsis sublatio pedis sine sono, thesis positio pedis cum sono.
Mar. Victorin. I, 9, 2.

aut unum duobus, *λόγος ποδικὸς διπλάσιος*, aut duo tribus, *λόγος ποδικὸς ἡμιόλιος*, respondeant; irrationales, *πόδες ἄλογοι*, qui indefinitam quandam neque distinctam temporum rationem, sed summa tantum totius pedis temporum exprimendam ostendunt. Cuius generis sunt in primis dactyli irrationales, qui cum trium tantum temporum sint, neque spondeis suppleri possunt et cum pedibus generis dupli facile ac saepenumero coniunguntur. Syllabae enim more quidem poetarum antiquiore aut prorsus longae aut prorsus breves in recitando fere habebantur et appellabantur, sed sermone cottidiano pronuntiatae temporibus aliquantum inter se differunt. Nam sola vocalis brevis, velut ă, tempore brevissimo qui dicitur primo, *χρόνος πρῶτος*, pronuntiatur, cui cum accessit consona simplex, velut in ăb, paullo plus temporis in pronuntiando adhibetur ut unius et dimidiati fere temporis esse eam syllabam iure dicas. Plane contraria vocali brevi est vocalis longa, ut ā, aut diphthongus, ut ae, aut syllaba brevi vocali et consonis duobus vel consona duplici composita, ut ăst, ăx, quae duorum temporum putatur. Cum autem longae vocali vel diphthongo consona simplex, ut ās, aes, aut vocali brevi tres consonae, ut nŏstr —, vel simplex et duplex, velut arx, subiunctae sunt, plus quam duorum temporum efficitur et syllaba duorum fere temporum et dimidiati dicatur. Trium vero temporum putanda est syllaba vocali longa et duobus consonis vel duplici coniuncta. Cum igitur syllabas omnino fere longas et breves esse statuas, fieri non potest, quin syllaba brevi brevior esse videatur, velut brevi ăb brevior ă, aut longa longior, ut ā et ās. Neque minore libertate in syllabarum quantitatibus metiendis usi sunt poetae melici. Quorum cum carmina non ut epicorum recitarentur, sed cantarentur, ex cantus legibus syllabae singulae magis producebantur aut corripiebantur. Cf. Mar. Victorin. I, 8, 1: „inter metricos et musicos propter spatia temporum, quae syllabis comprehenduntur, non parva dissensio. Nam musici non omnes inter se longas aut breves pari mensura consistere, si quidem et brevi breviorem et longa longiorem posse syllabam fieri. Metrici autem, pro ut cuiusque syllabae longitudo ac brevitas fuerit, ita temporum spatia definiri neque brevi breviorem aut longa longiorem, quam natura in syllabarum enuntiatione protulit, posse aliquem reperiri. Ad haec musici, qui temporum arbitrio committunt in rhythmicis modulationibus aut lyricis cantionibus, per circuitum longius extentae pronuntiationis tam longis longiores, quam rursus per correptionem breviores brevibus proferunt." Quo factum est ut dactylorum, qui trochaeis intermiscebantur, partes non binorum temporum, sed utraque fere unius dimidiatique temporis esse putarentur eorumque summa pedes generis dupli aequaret, velut ⏒ / ⏑⏑ $= 1^1/_2 \, / \, ^1/_2 1 = 3$, vel ut R. Westphal mavult $1^1/_3 \, / \, ^2/_3 1 = 3$. Qui dactyli, quod celerius quasi currere videbantur aut in chori carminibus saltatoriis adhiberi solebant, *κύκλιοι* id est currentes vel saltatorii vocabantur.

Postquam igitur Archilochus poeta Parius saeculi octavi vel septimi versus, qui pedibus generis paris et dupli constabant, componere ausus est et inde ab aetate cum Alcmanis Lacedaemonii saeculi septimi tum maxime Alcaei et Sapphus Lesbiorum eiusdem aetatis severior antiquorum poetarum, qui syllabas aut longas aut breves esse voluerant, temporum ratio in syllabis metiendis cantu neglegi coepta est, generis paris pedes pedibus generis dupli intermiscebantur, quorum versus, quod sermonis cantusque (*λόγος, ἀοιδή*) medium quendam numerum habere videbantur, logaoedici (*λογαοιδικοί*) vocati sunt. Ita enim eorum nomen vulgo explicatur ex scholio Hephaestionis 53: *λογαοιδικὰ ταῦτα καλεῖται, ὅτι ὁ μὲν δάκτυλος*

αοιδαῖς μᾶλλον ἐπιτήδειος, ὁ δὲ τροχαῖος λογογράφοις· λογαοιδικὸν οὖν καλεῖται τὸ μέτρ ὡς ἐκ δακτύλου καὶ τροχαίου συγκείμενον, ἀοιδικὸν μὲν διὰ τὸν δάκτυλον, ἐπειδὴ εὔρυθμ λογικὸν δὲ διὰ τὸν τροχαῖον. Quamquam ego sic statuere malim: versus qui dactylis trochaeis constarent logaoedici dicti sunt, quod in carminibus lyricis, quae tibiarum et fidiu sono cantabantur, adhibiti sunt; in quo cantu fieri non potuit quin eorum numerus in metien syllabis eadem qua sermo pedestris libertate compositus esset.

Atque omisso quo non utitur Horatius, genere sesquialtero, pedes reliquorum duoru generum ita inter se coniunguntur, ut certa quaedam pedum series sive membrum (*κῶλο* generis paris ultra sedecim tempora, generis dupli ultra duodeviginti non continuetur. Vers igitur pedum generis paris, qui modum tetrametri, et generis dupli, qui trimetri vel hexapodi modum excedant, ex duobus vel pluribus membris constare putandi sunt. Membrum quide minimum ex duobus pedibus vel dipodia compositum est, quod ut solum per se pro vers haud facile adhibetur, ita saepissime continuandae vel amplificandae tripodiae aut tetrapodi est. Logaoedicorum autem principia sive membra prima dipodiae, tripodiae, tetrapodiae sun ut eos versus, cum modum tetrapodiae excedunt, item compositos esse dicas. Qui vers meris dactylis aut trochaeis aut iambis constabant atque ab rhapsodis aut ab histrionibus re citabantur, metra, numeri (*ῥυθμοί*), quod cantabantur, versus logaoedici appellabantur et ill metris, hos pedibus antiqui dimetiebantur.

Versus et membra aut integris pedibus composita sunt, qui versus acatalecti vocantu aut pedis ultimi leviorem partem, quam arsim vocamus, suppressam habent, quos catalectico dicunt. Usurpatur enim catalexis et in extremo versu et in extremo membro vel, cum versu duobus vel pluribus membris continetur, in medio versu. Cum vero est versus, cuius totu sit pes ultimus suppressus, is brachycatalectus vocatur. Versus quorum membra priora catale carent, synarteti, asynarteti ii nominantur, qui catalexi eorum membrorum utuntur. Habemu igitur versus et acatalectos et catalecticos et brachycatalectos et, cum syllaba integris pedibu dimensis abundat, id quod perraro accidit, hypercatalectos*), et synartetos et asynarteto Quorum exemplaria sunt versus acatalecti hexameter dactylicus et trimeter iambicus, versu catalectici tetrameter trochaicus, versus asynarteti is qui vulgo dicitur pentameter dactylicu carminis elegiaci etc.

Versus compositi membra ita inter se coniunguntur ut extremo priore et ineunte posterior membro pedum quaedam incisio fiat, quam Graeco nomine *τομήν*, Latine caesuram appellamus aut ut versus partes planius appareant, id quod in versibus asynartetis fieri fere solebat, diaeres

---

*) Adn. cf. Mar. Victor. I, 17, 1: metrica lege in fine versuum quadripertita conclusio est, pe quam exitus metri statusque dinoscitur, utrum pede seu semipede vel dipodia sit terminatum. Han Graeci *κατάληξιν* vocant, id est cum legitimum metrum in syzygia simplicem pedem, in monopodia ver id est in simplici pede, syllabam perdit. Huius species sunt quattuor: nam aut acatalectum est au catalecticum aut brachycatalectum aut hypercatalectum, id est cum in fine versuum nunc desunt, nun exuberant syllabae aut manent integrae. Est igitur catalecticum, quotiens in fine versus syllaba un pro toto pede accipitur atque ita posita velut refrenat et cohibet metri cursum. Acatalectum auten quod novissimum pedem integrum pro conditione sui metri obtinet, cui nihil abundat aut deest. Brachy catalectum vero, cum uno pede, id est duabus syllabis metrum imminuitur et pro dipodia pes unu ponitur, scilicet cum dipodiae feriuntur. — Hypercatalectum contra, cum metrum in postrema part versus una syllaba abundat ultra quam exigit dipodiae numerus, pro lege versus oppositi terminatus

id est divisione dirimuntur. Efficitur autem caesura fine verbi in medio pede ita ut aut post thesim verbum desinat aut in arsis, quae duobus brevibus syllabis continetur, parte priore. Cuius alterius generis sunt semiquinaria (πενθημιμερής) et semiseptenaria (ἑφθημιμερής), alterius tertia trochaica (τρίτη τροχαική) et quarta trochaica; diaeresis quoddam genus post quartum hexametri dactylum caesura bucolica dicitur.

Ut autem versus membris, ita versibus strophae sive periodi compositae sunt. Atque carmina, quae uno eodemque versu continuata sunt, ποιήματα κατὰ στίχον appellabantur, qualia Homeri Ilias et Odyssea sunt. Cum vero bini vel terni vel quaterni carminis versus aequales uno numeri circuitu conectuntur, fit περίοδος sive σύστημα aut Latinorum ambitus. Et carmen ex iis strophis, quae numero versuum in partes binas vel ternas vel quaternas dividuo aut versibus spatiis paribus interpunctis aut grammaticorum vel scholiastarum testimoniis perspiciuntur, constans ποίημα κοινόν dicitur. Quorum exemplar habeto primum in cantu lugubri de Hectore mortuo, Il. l. XXIV. Nenia enim Hecubae inde a versu 748 usque ad v. 759, id quod primus L. de Leutsch in Philol. vol. XII, p. 33 monuit, in quattuor partes ternorum versuum et v. 725—45 Andromachae nenia in septem partes totidem versuum divisa est neque Helenae nenia eadem partitione caruisse videtur. Nam in primis aeque ac in extremis eius versibus terni versus inter se respondent. Tum in libris secundo et tertio carminum Sapphonis et in metris ionicis Alcaei ποιήματα κοινά reperiuntur, cf. Hephaestio p. 97. Origo autem vocabuli strophae ex eo deducitur, quod chorus canens aram dei, quem celebrabat, cantus numerum pedibus sequens circumibat. Cf. Mar. Victor. I, 16, 2: antiqui deorum laudes carminibus comprehensas circum aras eorum euntes canebant, cuius primum ambitum, quem ingrediebantur a parte dextra, στροφήν vocabant, reversionem autem sinistrorsum factam completo priore orbe ἀντίστροφον appellabant. Carmina vero quae ex strophis diversorum versuum constabant, ποιήματα κατὰ περίοδον sive κατὰ σύστημα sive συστηματικά, κατὰ σχέσιν composita vocabant, cum ut in Horati carminibus eaedem periodi repetebantur*), vel ἀπολελυμένα, cum singulae periodi diversae magnitudinis et formae erant, ut Pindarum ferri numeris lege solutis Horatius dicit IV, 2, 11. Cuius strophae cum esset forma minima et antiquissima distichum Ionum elegiacum quod vocatur constans ex versibus dactylicis hexametro et pentametro, inter melicos poetas in primis Alcman et Alcaeus et Sappho et Anacreon ex binis vel quaternis versibus strophas fingebant. Quamquam hic, ut erat poeta amatorius et leve quoddam ac lascivum carminum genus tractabat, strophas minimae artis, quippe quae ex paribus versibus constarent, componere solebat et is, quem primum nominavi etiam compluribus quam quaternis versibus strophas conexit. Quae carmina ex iisdem strophis composita erant, ea εἴδη μονοστροφικά et carmina chorica, quae tripertitis strophis dividebantur ita ut στροφή, ἀντίστροφος, ἐπῳδός repetentur, quorum auctor Stesichorus exstitit, εἴδη ἐπῳδικά appellabantur. „Olim enim, ait Atilius p. 295, carmina in deos scripta ex his tribus constabant: circumire aram a dextra strophen vocabant, redire a sinistra antistrophon, post cum in conspectu dei consistentes canticis reliqua peragebant, epodon, ὅτι τῇ στροφῇ καὶ τῇ ἀντιστρόφῳ ἐπῇδον".

*) Adn. cf. Atil. Fortun. II, 28, 4: haec autem Horatii carmina, de quibus dicere institui, monostropha Graeci appellaverunt, quod prima strophe duobus vel tribus colis explicata ceteras sequentes similes habeat, nec in aliqua parte interveniente epodo cola mutentur.

Horum exempla arte quadam Graecos imitati Catullus illud carmen nuptiale finxit, cuius verba prima sunt:

Vesper adest, iuvenes, consurgite, vesper Olympo etc.

et Horatius illud carmen, quo Augustum laudibus effert, I, 12

quem virum aut heroa lyra vel acri etc.

Quod quidem opus elaboratum, ut verbis utar, quibus H. Sauppium, magistrum olim optimum, in praedicando hoc carmine uti memini, ad exemplar epinicii olymp. II Pindarici ita compositum est, ut ternae eius strophae in unum coniunctae sint, quae Graecorum strophis, antistrophis, epodis respondeant. Quae cum ita sint, a me impetrare non potui, ut quam legem in Horati carminibus in strophas quaternorum versuum dividendis C. Lachmann et A. Meineke, vv. cll., sibi repperisse visi sunt, sequendam putem. Neque enim ullis antiquorum, qui de re metrica scripserunt, testimoniis probata est et strophis binorum ac ternorum versuum, quae a Graecis adhiberi solitae sunt, redarguitur. Nam ab Hephaestione p. 65 diserte traditur Sapphonem poetriam libris secundo et tertio carmina strophis binorum versuum dividisse. Neque ex ipsius Horati carminibus concludi potest. Quo enim solo nituntur, versus singulorum poetae carminum numero quaternario dividi posse, id falsum est. Nam carmen octavum l. IV versibus quattuor et triginta, aut si verba interpolata versuum 15—19, non celeres fugae — lucratus rediit, deleveris, triginta constat. At ut carmen legi acceptae respondeat, versus quoque 28 et 33 delentur. Qui tam sani sunt atque adeo continuandae atque amplificandae sententiae inserviunt, ut dubitari non possit, quin ingenui poetae versus putandi sint. Primum autem carmen libri I, numero quaternario dividuum, ita versus binos habet distinctos et singulis periodis conexos, ut sententias dirimas necesse sit, si quaternis versibus compositum esse dicas. Tum carmina metris Archilochiis composita, I, 4. 7. 28. II, 18. IV, 7. 12, ut epodi omnes, strophis binorum versuum constant. Quin etiam carmen poetae exstat, quod strophis ternorum versuum compositum esse verissime dicas, cum memineris nenias Homeri, quas supra commemoravimus, ternis versibus constitutas esse. Est id carmen duodecimum l. III metris ionicis fictum. Strophae eius enim binis tetrametris constant, quibus singuli dimetri quasi versus intercalares subnexi sunt. At quod contendunt Horati carmina quibus Alcaeum imitatur quaternis versibus esse, id quidem sane verum est et cum carmine amoebaeo, III, 9, efficiatur, ut metrum etiam binorum versuum strophis quaternorum versuum fieri possit, rectissime statuas longe plurima poetae carmina strophis quaternorum versuum constare.

Horati carmina strophis divisa, ut Graecorum, cantata esse O. Jahn, postquam Kirchner, nov. quaestt. Horat. p. 63 sqq. et Al. Riese, nov. annal. philol. vol. XCIV, p. 480 sqq. eam quaestionem ille movit, hic retractavit, in Hermae vol. II, p. 418—433, ex ipsius poetae verbis demonstravit. Quamquam num unumquodque carmen re vera cantatum sit, pro explorato non habetur neque quicquam refert, utrum factum sit necne, cum hac quoque aetate multa carmina a poetis ad cantum composita, cantus modis careant. Tamen illud certissime statui potest, carmina Horati convivalia et amatoria in conviviis amicorum a feminis libertinis artis musicae peritis cantari solita esse.

Carmina autem canebantur citharae vel lyrae fidibus et tibiis, ut apud Homerum Σ v. 495 carmen nuptiale cantu tibiarum et phormingis sive citharae. Et ipse Horatius in epodo nono ex Maecenate quaerit, quando cum eo bibiturus sit, v. 5. sq.,

sonante mixtum tibiis carmen lyra
hac dorium, illis barbarum.

Atque diebus festis ad Apollinem celebrandum cithara fere utebantur, ad sacra Cybeles facienda tibiis, Pani fistula, aliis diis lyra canebant, quae artis musicae instrumenta a poeta ipso in carminibus passim commemorantur. Non autem liquet, quae singulis carminibus aspiraverint et in universum id tantum dici potest, lyrae et tibiarum sonum iis in canendo affuisse. Neque vero constat, quibus modis carmina canerentur, cum qui singuli modi in codicibus Horatianis traduntur, monachorum medii aevi habendi sint. Satis sit igitur dixisse graves fuisse modos Dorios, turbidos ac commotos Phrygios, molles atque effeminatos Lydios, Aeolios ex Aeolum more superbos ac gloriosos etc. et ne longus sim, modorum genera numeris fere carminum adaptata esse.

METRA.

Quoniam igitur generum, pedum, membrorum, versuum, stropharum etc. rationes generatim quidem et summatim, tamen in puerorum usum satis exposuisse nobis videmur, nunc ad ipsa metra, quibus usus sit Horatius transeamus. Sunt ea quidem primum metra pura, ***μέτρα καθαρὰ*** sive ***μονοειδῆ,*** deinde metra composita, ***μέτρα ἐπισύνθετα,*** tum metra mixta sive logaoedica, ***μέτρα μικτά*** sive ***λογαοιδικά.***

METRA PURA.

Atque primum metra pura versibus constant apud Horatium pedum generis paris aut dupli. Quorum alterius suut dactyli, alterius trochaei et iambi. Generis autem affectus (***ἦθος***), quod pari temporum numero thesis et arsis inter se respondent, mitis atque compositus est, sed ita quidem ut spondei affectum metri graviorem, dactyli paullo commotiorem reddant. Eius igitur generis est

1) hexameter dactylicus acatalectus ex duobus compositus membris acatalectis, quorum posterius semper in spondeum vel, cum ultima versus syllaba anceps esse possit, in trochaeum desinit. cf. Mar. Victor. II, 433: „novissima etenim syllaba indifferens habetur, licet brevis sit, ut et longae vicem praebeat". Versus igitur est synartetus, caesura vel semiquinaria vel semiseptenaria saepe cum secundaria semiternaria (*τριθημιμερής*) coniuncta vel tertia trochaica, rara apud ceteros Romanos, sed saepe apud Horatium in satiris et epistolis, qui Lucretium et vetustiores poetas Romanos in ea adhibenda secutus est, vel quarta trochaica, quae apud Romanos fere non invenitur, vel bucolica post quartum dactylum, cuius apud Romanos praeter Vergilium fere nullus est usus, exornatus. Atque differt in eo vel maxime Latinorum hexameter a Graecis, quod hi propter plurimas, quibus abundat eorum lingua, syllabas breves caesuris et post thesim et in arsi pariter fere antiquioribus temporibus atque adeo postea caesura in arsi (trochaica) saepius quam altera utuntur, illi, quod syllabis longis magis

abundant caesuram post thesim praeferant. Versus igitur exemplaria sunt haec quattuor apud Horatium:

–́ ⏕ –́ ⏕ –́ // ⏕ –́ ⏕ –́ ⏑⏑ –́ ⏓
qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem,
–́ ⏕ –́ ⏕ –́ ⏕ –́ // ⏕ –́ ⏑⏑ –́ ⏓
an vigilare metu exanimem noctesque diesque,
–́ ⏕ –́ / ⏕ –́ ⏕ –́ // ⏕ –́ ⏑⏑ –́ ⏓
miraris, cum argento post omnia ponas,
–́ ⏕ –́ ⏕ –́ ⏑ // ⏑ –́ ⏕ –́ ⏑⏑ –́ ⏓
ut festis matrona moveri iussa diebus.

Quibus quinta versus species, qui dicitur spondiacus, ***στίχος σπονδειάζων***, accedit. Cum enim ultimus membri posterioris pes, ut idonea versus clausula fiat, spondeus vel trochaeus sit, paenultimus pes plerumque dactylus est, perraro nisi apud Alexandrinos homines in versibus fingendis artificiosissimos eorumque Romanos imitatores velut Catullum etc., spondeus. Qui spondeus quinto loco gravitatis causa pro dactylo positus versui nomen dat. Exemplum habeto:

invitum qui servat, idem facit occidenti.

At versus, qui caesura carebant, vitiosi habiti plerumque non admissi sunt, nisi nomen proprium aut compositum versui iniungendum erat; tamen apud Horatium inveniuntur, velut versus ex industria atque per iocum quendam factus

non quivis videt immodulata poemata iudex.

Cum autem Graeci poetae clausulas versuum summa cum diligentia fingerent, Latini in primisque Horatius tantopere eas contempserunt ut etiam monosyllabum verbum in extremo versu ponerent, velut

cantat et apponit, meus est amor huic similis, nam

et cantatus ille

parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Alia clausulae lex, ut verbo integro versus finiatur, in compositis nonnunquam neglecta est, ut

— est locus uni-
cuique suus.

Differunt autem Horati versus hexametri a Vergilianis et Ovidianis eo, quod arta pedum coniunctione consulto et arte quadam omissa solutiores ficti sunt, cum Vergilii versus magnifici et quodam modo grandiloqui, Ovidiani artificiose ac summa cum venustate compositi sint. Quo metro dactylico poeta continuo in satiris et epistulis utitur, subinde in carminibus, ita tamen ut versibus hexametris singulis singulos alios subiecerit, quos iam videamus.

Atque hexametro, cuius leges ac compositionem supra enarravimus, tetrameter catalecticus additur, quo efficitur metrum Alcmanium. Qui tetrameter cui non tota arsis, sed dimidiata tantum abest, catalecticus in duas syllabas vocatur et quamquam non compositus, sed uno membro simplex versus caesura proprie caret, tamen, cum est adiunctus hexametris, ad eorum similitudinem post thesim vel in arsi pedis tertii incisionem quandam habet, ut adeo Horatius post thesim eius pedis hiatum admiserit in versu

ossibus et capiti / inhumato.

Dactyli pedum duorum priorum, ut dactyli versus hexametri quattuor primi, spondeis commutari possunt, ut versus exemplar sit

–́ ⏔ –́ ⏔ –́ / ⏑ / ⏑ –́ ⏓

percurrisse polum morituro.

Semel in nomine proprio tertius quoque pes spondeus est, ut

mensorem cohibent, Archyta.

Constat igitur metrum Alcmanium ex duobus versibus dactylicis, hexametro acatalecto et tetrametro catalectico in disyllabum. Quo metro usus est poeta c. I, 7. 28. epod. 12. Nomen duxit ab Alcmane Lacedaemonio.

Hexametro cum adiungitur versus trimeter catalecticus sive Archilochius minor, fit metrum Archilochium I. Atque est Archilochius minor hemistichium pentametri alterum, ut pro dactylis spondei substitui non queant. Cuius exemplar est

–́ ⏑⏑ –́ ⏑⏑ –́

aboribusque comae.

Nomen duxit non solum versus, sed etiam totum metrum ab Archilocho Pario VIII fere a. Chr. n. saeculi, qui cum inter principes Lyricorum Graecorum ab omnibus habebatur, tum primus non acquiescens in vetustioribus poetarum versibus, hexametro et pentametro, novorum metrorum versuumque vel ex genere pari vel ex genere pari et duplo compositorum inventor exstitit. Cuius quattuor Horatius metra quattuor carminibus suis accommodavit. Constat igitur metrum Archilochium I ex duobus versibus dactylicis, hexametro et Archilochio minore, usurpatum c. IV, 7.

Quibus metris expositis iam veniamus ad metra quae composita sunt versibus pedum generis dupli. Cuius generis pedes, cum dactyli tranquilli et aequales sint, paeones vehementissime ac turbide audientium animos commoveant, medium quendam motum animis afferunt (*μέσοι ῥυθμοί*). Levissime enim et celerrime quasi currunt (*τροχαῖοι*) simulque impari partium numero concitato cursu feruntur. Et cum hexameter dactylicus ex oraculorum Apollinis usu profectus esse videatur, cf. de Phemonoe eius inventrice fabulam, trochaei et iambi saepissime in choreis, quae in vindemiarum feriis Baccho et Cereri agebantur, locum habuerunt, inde sales ac maledicta in aliquem coniciendi causa (*ἴαμβοι* a verbo *ἰάπτειν*) usui fuerunt. Cf. Mar. Victorin. II, 4, 7: „Est enim hoc carmen (trimetr. iambicum) aptum lacerationi et conviciis, plerumque trimetrum versu epodo sequente compositum". Ovid. remed. amor. v. 377:

liber in adversos hostes stringatur iambus
seu celer, extremum seu trahat ille pedem.

Quorum inventor, quem iam supra commemoravimus, Archilochus appellatus est iis in primis usus. Quamquam autem pro magnitudine et ordine versuum affectus metri paullum variatur, trimetri maxime temperati, dimetri, qui sunt saepissimi versus, faciles sunt ac simplices, tamen concitatum quoddam et vehemens semper iis inest. Cuius generis pedes Horatius ad versus trimetros et dimetros iambicos et trochaicos componendos adhibuit.

Atque ut ab hexametro dactylico, frequentissimo illo quidem in carminibus epicis et elegiacis, in explicandis versibus pedum generis paris exorsi sumus, sic trimetrum iambicum acatalectum, qui praeter versus logaoedicos in veterum fabulis et carminibus saepissime invenitur,

primo loco hic tractare nobis liceat. Qui versus cum apud Graecos tribus sit metris sic compositus, ut bini pedes uno ictu primario contineantur, in Latinorum carminibus singulis pedibus, quae uno fere ictu communi pronuntiabantur, est constitutus, ut iure apud eos senarii nomen acceperit. Quo factum est, ut non solum iambi primi, tertii, quinti pedis aliis quae iis responderent pedibus, tribrevi, spondeo, dactylo, anapaesto, commutari possent, sed etiam praeter pedem ultimum tribrevis et anapaestus secundo et quarto loco substituerentur.*) Quam senarii solutiorem formam ab antiquioribus Latinorum poetis usurpatam, postquam Catullus severiorem Graecorum morem secutus est, Horatius ita retinuit, ut exceptis pedibus paribus, quibus nunquam spondeos, raro pedes tribreves, et quinto, quo spondeos et ter anapaestos admisit, antiquiore libertate interdum usus sit. Caesurae ut versus hexametri sunt semiquinaria et semiseptenaria, ut sit huius versus exemplar

⏖ ⏑́⏑ ⏑ ⏑⏑ ⏓ / ⏑́⏑ ⏑ / ⏑́⏑ ⏖ ⏒ ⏑ ⏑́

ibis Liburnis inter alta navium.

Nunquam autem in Horati trimetris iambicis caesura omissa est, ut interdum in Graecorum versibus, quod versus ea incisione in duas partes sive membra distributus gratam numeri variationem praebere visus est. Quo trimetro solo utitur poeta in una epod. 17.

Aliud autem metrum iambicum in decem primis epodis nobis occurrit, quod constat trimetro, quem modo enarravimus, et dimetro iambico acatalecto, cuius exemplar est

⏓ ⏑́⏑ ⏑ ⏑́⏑ ⏓ –́ ⏑ ⏑́

amice, propugnacula.

Trochaeis et iambis compositum est metrum Hipponacteum, quod alternis versibus catalecticis, dimetro trochaico et trimetro iambico constat. Quorum prior versus ut est simplex caesura caret, alter ex duobus membris coniunctus caesuram semiquinariam habet. Species igitur metri est:

–́ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑ ⏑́

⏑ –́ ⏑ –́ ⏓ / –́ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏓,

non ebur neque aureum

mea renidet in domo lacunar.

Nomen traxit ab Hipponacte, poeta maledico Ephesio saec. VI a. Chr. n. Inven. II, 18.

Haec quidem metra pura pedum generis dupli apud Horatium inveniuntur; quibus, cum temporum ratio, quae inter pedis partes est, quamquam duplicata, tamen sit eadem, subinde addi liceat ionicorum metrum a poeta semel ad carmen condendum adhibitum, III, 12. Quod metrum satis prolixum et molle ab Ionum moribus ita nominatum esse veteres de re metrica scriptores produnt. Cf. Mar. Victorin. II, 8, 7: Itaque praecipue ionicis a minore in fabulis Graecis fere mulieres utentes fecerunt poetae, cum supplices precabantur etc., vel amoris delicati mala effeminate querebantur, ut apud Alcaeum illud est

---

*) Adn. Anon. ap. Eichenf. et Endlich., anal. gramm. p. 521: „iambicum metrum a monometro hypercatalecto usque in octametrum acatalectum Juba teste procedit. Recipit autem pedes quinque, iambum, tribrachyn, spondeum, dactylum, anapaestum; sed locis imparibus i. e. primo, tertio, quinto et deinceps omnes quos diximus indifferenter suscipit pedes. Locis vero paribus — tantum tres, iambum, tribrachyn et anapaestum. Et hoc omnes fere, qui diligenter iambico usi sunt, custodiverunt."

ἔμε δείλαν, ἔμε πάσαν κακοτάτων πεδέχοισαν

et carmen Horati, cuius ex Alcaeo principium est

miserarumst neque amori dare ludum, neque dulci.

Et Alcaei quem attulimus versu probatur huius metri singulos versus pedum ionicorum esse quattuor, cumque stropha carminis unaquaeque denos ionicos contineat, sequitur, ut ternis versibus strophae constent, binis versibus quattuor ionicorum, quibus adiunctus est quasi intercalaris quidam versus binorum pedum. Forma igitur metri est:

⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ —,
⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ —,
⏑ ⏑ —́ — / ⏑ ⏑ —́ —.

METRA COMPOSITA.

Postquam carminis epici versus quamquam dactylis et spondeis iam paullum variata gravitas ac tranquillitas subiuncto pentametro Ionum paullo accommodatior ad poetae ipsius sensus exprimendos facta est, Archilochus vero additis tetrametris et trimetris dactylicis commotiores versus creavit, idem iam eo progressus est, ut versus pedum generis paris cum versibus pedum generis dupli coniungeret. Cf. Censorini fragm. c. 9: „Archilochus etiam commata versibus applicando variavit ea (vel?) potius per plurimas species secuit." Quo factum est, ut versus heroici affectus celeribus trochaeis et iambis additis concitaretur et simul varietas quaedam metrorum efficeretur. Venimus igitur nunc ad metra, quae versibus vel membris generum diversorum constant, ab antiquis metra composita (*μέτρα ἐπισύνθετα*) appellata. Sunt ii versus, quibus poeta ille ad strophas binorum versuum fingendos esse usus est, trimetri iambici acatalectus et catalecticus, dimeter iambicus acatalectus, Ithyphallicus. Cuius poetae cum iam metrum quod primum eius dicitur enarravimus, restat ut reliqua eius metra consideremus. Et est eorum affectus pro natura generum coniunctorum modo commotus atque adeo concitatus, modo per iocum et ludum agitatus.

Atque cum est hexametro subiunctus dimeter iambicus acatalectus metrum fit, quod cum constet versu Pythio, id est hexametro, et iambis, appellatur Pythiambicum et quod brevius iamborum membrum additum est, ut distinguatur ab altero, Pythiamb. minus Forma est:

—́ ⏖ —́ ⏖ —́ / ⏖ —́ ⏖ —́ ⏑ ⏑ —́ ⏓,
⏒ —́ ⏑ — ⏒ —́ ⏑ ⏓,
Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
oblivionem sensibus. Epod. 14 et 15.

Pythiambicum maius efficitur, cum versui Pythio adiunxeris trimetrum iambicum acatalectum, ut sit eius forma:

—́ ⏖ —́ ⏖ —́ / ⏖ —́ ⏖ —́ ⏑ ⏑ —́ ⏓,
⏑ —́ ⏑ — ⏑ / —́ ⏑ — ⏑ —́ ⏑ ⏓,
altera iam teritur bellis civilibus aetas,
suis et ipsa Roma viribus ruit.

Versum alterum puris iambis compositum esse ex eius forma facile intellegas. Usus est poeta in epod. 16.

Alia metrorum compositorum ratio, quae iam magis metris compositis poetarum comicorum et inde antiquorum metricorum de iis sententia respondeat, qui ea non ex versibus diversorum generum, sed ex membris constare dixerunt, invenias in his tribus, quae ab Archilocho ipso nomen traxerunt.

Archilochium enim secundum constat ex versibus hexametro et iambelego. Qui versus duobus membris pedum generis dupli et paris est compositus, dimetro iambico et hemistichio elegiaco, unde nomen iambelego ei inditum est. Metri exemplar est:

–́ ⏖ –́ ⏖ –́ / ⏖ –́ ⏖ –́ ⏑ ⏑ –́ ⏓,
⏒ –́ ⏑ — ⏒ –́ ⏑ — / –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ ⏑́,
horrida tempestas caelum contraxit et imbres
nivesque deducunt Iovem, nunc mare, nunc silüae. Epod. 13.

Archilochium tertium efficitur trimetro iambico acatalecto et elegiambo, qui versus est quasi contrarius iambelego. Nam ut constat iisdem quibus ille membris, ita hemistichium elegiacum praemissum est dimetro iambico. Igitur metri, quo usus est poeta epod. 11, forma est:

⏒ –́ ⏑ — ⏒ / –́ ⏑ — ⏒ –́ ⏑ ⏓,
–́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ –́ / ⏒ –́ ⏑ — ⏒ –́ ⏑ ⏓,
Petti, nihil me sicut antea iuvat
scribere versiculos amore percussum gravi.

Qui duo versus, et iambelegus et elegiambus, quamquam duobus membris compositi sunt ita tamen non in unum coaluerunt, sed in duas partes integras seiuncti sunt, ut hiatus, syllaba anceps, diaeresis perpetua admittatur, cf. epod. 11, vv. 6, 8, 10, 14, 24, 26. epod. 13, vv. 8, 10, 24.

Quartum denique Archilochium constat versibus Archilochio maiore et pentapodia iambica hypercatalecta. Versus autem prior compositus est ex tetrametro dactylico acatalecto et Ithyphallico, id est tripodia trochaica acatalecta. Forma metri, quod invenitur c. I, 4, est:

–́ ⏖ –́ ⏖ –́ / ⏖ –́ ⏑ ⏑ / –́ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑,
⏒ –́ ⏑ — ⏒ –́ ⏑ — ⏑ –́ ⏒,
solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni
trahuntque siccas machinae carinas.

METRA MIXTA SIVE LOGAOEDICA.

Quoniam igitur de metris puris et compositis exposuimus, restat ut de metris mixtis ea dicamus, quae ad edocendos pueros sufficiant. Quae metra ideo a metris compositis distincta sunt, quod non membra pura diversorum generum iis coniuncta erant, sed membra ipsa pedibus diversorum generum constabant. Quae mixtio eo facilius facta est, quod pedes generis paris irrationali thesis et arsis ratione adhibita pedibus generis dupli aequati erant, ut versus ita mixti aequabilitatis quandam speciem prae se ferrent. Atque ut brevibus explicem, qua ratione

fieri potuerit, ut haec metra orerentur, iam poetae Aeolici, ut Alcaeus et Sappho, versibus dactylicis ita liberius usi sunt, ut et in extremis non solum spondei vel trochaei sed etiam dactyli ponerentur, quorum syllaba tertia brevis utpote in intervallo binorum versuum, quantum libebat, produci poterat et pro primis versuum dactylis, qui ut irrationales sive cyclici temporibus fere trochaeos aequabant, vel spondei vel trochaei vel iambi vel bibreves admitterentur, cum insequentes dactyli nunquam spondeis substituerentur. Itaqne versus fingebantur quales

⏒ ⏒ –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑⏑.

Facilius deinde usu evenit, ut pedes generis paris et dupli inter se intermiscerentur uno eodemque membro. Quod postquam ab Alcmane fieri coeptum est, magno cum studio ab Alcaeo et Sapphone factum est, inde a poetis lyricis et tragicis usurpatum. Quo factum est, ut saepissime a poetis Graecis ad carmina fingenda adhibitum sit, qnos cum secutus sit Horatius, plurima eius carmina, de centum et viginti carminibus et uno, id est praeter epodos et tria carmina in libro primo et singula carmina in libris altero, tertio, quarto omnia et carmen saeculare his metris composita sunt.

Principia autem vel membra primaria huius metri, quae pedibus singulis antiqui metiebantur, ut a longissimo incipiam ad brevissimum decurrens, sunt tetrapodiae, tripodiae, dipodiae. Quae ita plerumque in carminibus lyricis componebantur, ut unus tantum pes dactylus iis esset, ceteri trochaei praeter primum, qui apud Graecos poetas pro trochaeo aut spondeus aut iambus aut bibrevis esse poterat, apud Horatium exceptis perpaucis versibus fere semper spondeus est. Versus igitur quaternorum pedum sive tetrapodiae a Glycone poeta alioquin non ita nobili, qui fortasse aetatis Alexandrinae erat et iis maxime utebatur, Glyconei dicti sunt, quorum duae tantum apud Horatium species inveniuntur, utraque catalectica, altera versus per se positus versibus Asclepiadeis praemissus aut subnexus, altera membrum prius eius versus, qui dicitur Sapphicus maior. Et est illius forma

–́ — –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏒,

nudum remigio latus,

huius –́ ⏑ –́ — –́ ⏑ ⏑ –́.

Ab alio autem poeta comoediae Atheniensium antiquae, Pherecrate, nomen traxit tripodia, quae ab Horatio quattuor his formis de Graecis assumpta est:

acatalectae sunt –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑

Lydia, dic per omnes,

Aristophanius dictus de Aristophane clarissimo comoediae Atticae poeta,

–́ — –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑

emirabitur insolens,

qui proprie Pherecrateus dicitur,

catalecticae –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏒,

–́ — –́ ⏑ ⏑ –́.

Quorum Pherecrateorum primus et integer per se versus et membrum Sapphicorum minoris et maioris posterius est, alter solus versus, tertius membrum posterius versuum Alcaici hendecasyllabi et Asclepiadeorum minoris et maioris, quartus est membrum prius eorum versuum, quos modo nominavi, dico Asclepiadeorum. Omnes autem pherecratei levitatis

et velocitatis quandam speciem praebent usurpati praecipue in iocosis ac nugatoriis carminibus.

Denique dipodiae acatalectae, cuius forma est –́ ⏑ ⏑ –́ ⏓, a versu intercalari carminis in Adonidis honorem cantati (ὦ τὸν Ἄδωνιν) nomen Adonium datum est. Quae si est catalectica, –́ ⏑ ⏑ –́, quod e trochaeo, id est choreo, et iambo constare videtur, choriambus appellatur, quo usus et poeta in Asclepiadeo maiore fingendo.

Quae cum sint logaoedicorum principia, sequitur ut versus, qui plus quaternorum pedum sint, compositi habeantur, velut apud Horatium pentapodiae, hexapodiae, heptapodiae, octapodiae. Atque pentapodiae, id est versus compositi ex duobus membris, dipodia et tripodia, sunt apud Horatium versus Sapphicus minor et Alcaicus qui dicitur hendecasyllabus. Quorum hic de Alcaeo ille de Sapphone dictus est, quod quamquam ab Alcaeo quoque saepe adhibitus, tamen a poetria saepius quam a poeta illo usurpatus est neque antiqui inter se consentiunt, uter eorum inventor extiterit, cum Hephaestio, 79, eam quaestionem in medio relinquat, Mar. Victor. 2610 P ab Alcaeo versum esse inventum tradat. Qui versus, quod a thesi ad arsim quasi descendit, gravissimam quandam simplicitatem, aequabilitatem, sanctitatem tenet et est numerus quietus ac lenis. cf. Arist. Quint. II, 97: τῶν δὲ ῥυθμῶν ἡσυχαίτεροι μὲν οἱ ἀπὸ θέσεων προκαταστέλλοντες τὴν διάνοιαν. Constat versus dipodia trochaica, quae semper apud Horatium pro altero trochaeo spondeum habet, et Pherecrateo primo acatalecto. Quum autem versus apud Graecos incisione careat, Horatius ex versibus hexametro dactylico et iambico trimetro caesuram semiquinariam adhibuit, qua omissa in tribus prioribus carminum libris ter et saepius in quarto libro et in saeculari carmine tertiam trochaicam admisit. Itaque eius species est:

–́ ⏑ –́ – / –́ // ⏑ // ⏑ –́ ⏑ –́ ⏓,

iam satis terris nivis atque dirae.

Quo versu ter repetito addito Adonio Horatius poetas Lesbios secutus Sapphicum minus composuit. Adonius autem saepe cum tertio versu artissime verbo communi coniunctus est, quamquam et hiatus intercedit. Quo metro usus est Horatius vicies sexies: c. I, 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38. II, 2. 4. 6. 8. 10. 16. III, 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27. IV, 2. 6. 11. Carm. saecul.

Altera pentapodia logaoedica est versus Alcaicus hendecasyllabus appellatus, ut a duobus aliis Alcaicis enneasyllabo et decasyllabo distinguatur. Qui versus ex iisdem membris, quibus Sapphicus minor, constitutus, tamen addita anacrusi et suppressa arsi extrema aliquantum fortior et quasi nervosior atque acrior illo putatur. Cf. Quint. instit. orat. IX, 4, 91: „acres quae ex brevibus ad longas insurgunt, leniores quae a longis in breves descendunt." Praeter spondeum secundum anacrusis quoque apud Horatium plerumque et in quarto libro semper syllaba longa est. Duo autem membra semper divisione sive diaeresi distincta sunt, ut sit species huius versus

⏓ / –́ ⏑ –́ – / –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏓́,

angustam amice pauperiem pati.

Cui versui bis repetito duo versus subiunguntur, quorum uterque quasi amplificatio vel dupli-

riusque membrorum est, quibus compositus est hendecasyllabus. Nam versus Alcaicus .tur enneasyllabus est duplicatus ex dipodia trochaica versus hendecasyllabi

(⏑) / –́ ⏑ –́ — / –́ ⏑ –́ ⏑̄,

silvae laborantes geluque,

casyllabus est amplificatus ex tripodia catalectica

–́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ / –́ ⏑ –́ ⏑̄,

flumina constiterint acuto.

ıus tribus versibus artificiosissima et absolutissima carminis lyrici stropha efficitur ;aica saepissime et id tricies septies a poeta adhibita, c. I, 9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 37. II, 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20. III, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 17. 21. 23. 26. 29. , 4. 9. 14. 15.

Hexapodiae logaoedicae forma in Horatii carminibus est versus Asclepiadeus minor, ɔ Asclepiade aliquo poeta Alexandrino nominatus. Cf. Atil. Fortun. II, 28, 10: Asclepiadeon netrum vocatur, non quod repertor eius Asclepiades fuerit, sed quod eo familiarius et frequentius sit usus. Ante illum enim usi Alcaeus et Sappho hoc integro usa est in quinto libro —. Qui versus ex duobus Pherecrateis catalecticis, secundo et primo, ita est constitutus, ut secundum pentametrum dactylicum elegiacum semper diaeresi post alterum Pherecrateum in duas aequales partes dividatur et, cum extrema membri prioris arsi suppressa duo eius ictus conveniant, commotae quiddam severitatis habet. Eius exemplar habeto hoc:

–́ — –́ ⏑ ⏑ –́ / –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑̆,

Maecenas atavis edite regibus.

Semel tmesis admissa est in verbo composito II, 12, 25:

dum flagrantia de / torquet ad oscula.

Quo versu bis aut quater repetito Asclepiadeum primum compositum est, quo ter poeta usus est, I, 1. III, 30. IV, 8.

Asclepiadeum alterum efficitur si glyconeum secundum ei praemiseris et inde alternis his versibus carmen conditum est, quod duodevicies apud Horatium invenitur, I, 3. 13. 19. 36. III, 9. 15. 19. 24. 25. 28. IV, 1. 3.

Ad similitudinem metri Sapphici minoris Asclepiadeum tertium fictum est. Nam Asclepiadeo minore ter repetito subiungitur Glyconeus, quo fit ut metrum quaternorum versuum sit duobus membris constitutum, quod novies reperitur, I, 6. 15. 24. 33. II, 12. III, 10. 16. IV, 5. 12.

Simile autem metri Alcaici Asclepiadeum quartum est, cum versum Asclepiadeum minorem bis repetitum sequuntur Pherecrateus secundus et Glyconeus, septies adhibitum. I, 5. 14. 21. 23. III, 7. 13. IV. 13.

Heptapodia logaoedica utitur Horatius sic ut Glyconeo et Pherecrateo primo versibus coniunctis et praemisso eodem Pherecrateo sive Aristophanio metrum Sapphicum maius fingat, quo semel utitur ad libertinam monendam, ne amore suo iuvenem nobilem perdat. Species autem versus Sapphici minoris est haec:

–́ ⏑ –́ — –́ ⏑ ⏑ –́ / –́ ⏑ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑̄,

Lydia, dic, per omnes te deos oro.

Cum vero versui Asclepiadeo minori dipodiam logaoedicam catalecticam ita iniunxeris, ut

media sit inter duos Pherecrateos, octapodia logaoedica existit, cui nomen est Asclepiadeo maiori. In quo versu cum catalexi bis admissa quattuor eius ictus nullis arsibus seiuncti conveniant, severitas Asclepiadei minoris iam commota ita concitatur, ut ad altitudinem quandam ac granditatis vim assurgat. Species eius est:

ˊ — ˊ ⏑ ⏑ ˊ / ˊ ⏑ ⏑ ˊ / ˊ ⏑ ⏑ ˊ ⏑ ⏓,

nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem.

Qui versus ab Alcaeo in carminibus inter pocula cantari solitis adhibitus ab Horatio in tribus est carminibus usurpatus, I, 11. 18. IV, 10.

Quibus expositis liceat brevibus explicare, cur Horatius Graecos poetas secutus tamen in fingendis versibus logaoedicis cum iis dissenserit. Poeta enim cum esset aequalis eorum metricorum, qui temporibus Augusti florebant, metra sua non ut Graeci ex numeris cantus, sed ex illorum doctrina ac praeceptis composuit, cumque Graeci dicerent versum fere ex tribus vel quattuor syzygiis constare, Latini eum plerumque in duo membra certa mensura ac ratione coniuncta diviserunt. Itaque versus Horatiani quamquam simillimi Graecorum versibus, tamen ab iis nonnihil discrepant. Velut Horati versus Glyconeus, Pherecrateus alter, Asclepiadei a spondeo incipiunt, Graecorum a syllaba indifferenti — —, — ⏑, ⏑ —, ⏑ ⏑. Illius versus Alcaicus hendecasyllabus et Sapphici plerumque alterum pedem spondeum habent pro Graecorum trochaeo atque cum Graecorum versus saepe incisione careant, Horatiani ea carent nunquam. Nam metricorum fere omnium sententiam secutus Asclepiadeum minorem duobus membris ad similitudinem pentametri dactylici, Sapphicum minorem trochaica et iambica caesura, Alcaicum hendecasyllabum caesura quinaria iambica et dipodia dactylica composita esse putavit. Inde eos versus caesura aut diaeresi in binas partes divisit, at Adonium, Pherecrateum, Alcaicos decasyllabum et enneasyllabum non divisit.

Sic autem carmina in quattuor libris et uno libro epodorum dispertivit atque ordinavit, ut praeter temporum, quibus facta sunt, et sententiarum quendam ordinem etiam metra eorum certo ordine vel variato vel eodem sequantur. Nam decem primi epodi ad unum idemque metrum accommodatae sunt, sed in primis primi libri carminibus novem diversis metris poeta est usus, ut post illorum epodorum *μονομετρίαν* in his quasi *πολυμετρία* quaedam appareat, secundi libri carmina decem prima alternis eius frequentissimis metris, Alcaico et Sapphico, tertii libri sex prima eodem metro Alcaico composita sunt. Cuius ordinationis causa vel per se facile intellegitur.

ADUMBRATIO METRORUM.

Quoniam igitur de metris Horatianis satis nobis disseruisse videmur, sequitur, quia in puerorum maxime usum ea describere instituimus, ut adumbrationem quandam horum metrorum pueris si placet ediscendam extremo opusculo adiungamus. Ea est haec.

In quattuor carminum libris, quae praecipue leguntur atque explanantur, utitur poeta metris 1) Alcaico, 2) Sapphicis minore et maiore, 3) Asclepiadeis quinque, 4) Archilochiis duobus, 5) Alcmanio, 6) Hipponacteo, 7) Ionico a minori.

Atque est 1) Alcaicum versibus Alcaicis hendecasyllabo bis repetito, enneasyllabo,

decasyllabo compositum. Versus hendecasyllabus est pentapodia logaoedica constans ex dipodia trochaica cum anacrusi et Pherecrateo primo catalectico, quae membra semper fere diaeresi disiuncta sunt. Versus igitur synartetus. Versus enneasyllabus est tetrapodia trochaica acatalecta cum anacrusi, decasyllabus tetrapodia logaoedica acatalecta. Numerus metri est, quod ab arsi ad thesim insurgit, fortis et acer.

2) Sapphicum minus est versu Sapphico minore ter repetito et Adonio compositum. Versus Sapphicus minor est pentapodia logaoedica constans ex dipodia trochaica et Pherecrateo primo acatalecto, quae membra ex lege hexametri dactylici aut semiquinaria caesura aut tertia trochaica coniuncta sunt. Versus igitur synartetus. Versus Adonius est dipodia logaoedica acatalecta interdum vel cum praecedenti versu communi verbo continuata vel hiatu disiuncta. Numerus metri est, quod a thesi ad arsim descendit, tranquillus ac gravis.

Sapphicum maius est versibus Pherecrateo primo acatalecto et Sapphico maiore compositum. Versus pherecrateus primus acatalectus est tripodia logaoedica dactylum primo loco habens. Sapphicus maior est heptapodia logaoedica constans ex Glyconeo tertio catalectico et Pherecrateo primo acatalecto. Versus asynartetus caesuram habet, ut minor, semiquinariam.

3) Asclepiadea, quorum numeri, quod versibus asynartetis constant, concitati et vehementes sunt. Asclepiadeum primum est binis vel quaternis versibus Asclepiadeis minoribus compositum. Versus Asclepiadeus minor est hexapodia logaoedica constans ex duobus Pherecreteis catalecticis, altero et primo, de lege pentametri dactylici diaeresi disiuncta. Versus asynartetus.

Asclepiadeum alterum est versibus Glyconeo secundo catalectico et Asclepiadeo minore compositum. Versus Glyconeus est tetrapodia logaoedica secundo loco dactylum habens.

Asclepiadeum tertium est versibus Asclepiadeo minore ter repetito et Glyconeo secundo catalectico compositum ad similitudinem metri Sapphici minoris.

Asclepiadeum quartum, simile Alcaici, est versibus Asclepiadeo minore bis repetito Pherecrateo, Glyconeo compositum.

Asclepiadeum quintum sive maius est versu Asclepiadeo maiore bis vel quater repetito compositum. Versus Asclepiadeus maior est octapodia logaoedica constans versibus Pherecrateo altero, Choriambo, Pherecrateo primo. Versus asynartetus.

4) Archilochia. Archilochium primum est versibus dactylicis, hexametro acatalecto et trimetro brachycatalecto compositum. Hexameter dactylicus acatalectus cum constet ex duobus trimetris dactylicis acatalectis, versus est synartetus.

Archilochium quartum est versibus Archilochio maiore et pentapodia iambica hypercatalecta compositum. Versus Archilochius maior constat tetrametro dactylico et tripodia trochaica sive Ithyphallico.

5) Alcmanium est versibus dactylicis hexametro acatalecto et tetrametro catalectico compositum.

6) Hipponacteum est versibus catalecticis dimetro trochaico et trimetro iambico compositum.

7) Ionicum a minori est versibus ionicis tetrametro bis repetito et dimetro compositum.

